

SOFIE DE KIMPE^a

‘Politieonderwijs is te belangrijk om het alleen aan de politie over te laten!’

Een toekomstperspectief voor het Belgische politieonderwijs

Panopticon, 37 (2), 106-121
© 2016 Maklu | ISSN 0771-1409 | Maart 2016

^a Docent criminologie, onderzoeksgroep Crime & Society, faculteit recht en criminologie, Vrije Universiteit Brussel (Corresp.: Sofie.de.kimpe@vub.ac.be).

ABSTRACT

‘Police education is to important to be left over to the police’

Future prospects for the Belgian police training

Despite the fact that the police education system has been repeatedly reformed in Belgium, fundamental changes were never made in sense of augmenting the impact and the role of police training and education on (cultural) changes in the organization. In this article we give, based on formal audits and evaluations, a resume of the main issues and problems of the police training and education system in Belgium. We also provide an overview of the main concrete actions which we presume to be taken by the government so the police organization could become a ‘learning organization’: the necessity of a substantive law on police training and education, a modification of the funding system whereby grants are given in exchange for quality, a rearrangement of the structure of the police landscape and the recognition of the police diploma’s as valuable bachelors and masters degrees.

Keywords: police education, police training, socialisation, learning organisation, professionalization

Kernwoorden: politieonderwijs, socialisatie, politieopleiding, lerende organisatie, professionalisering

Nergens lijken docenten zo gepassioneerd te zijn over hun job en nergens schijnen studenten het meer dan ooit naar hun zin te hebben als in de politiescholen. Desondanks gaat het niet goed met het politieonderwijs. De politieopleiding gaat gebukt onder een zeer verouderde onderwijscultuur en sleept een negatief imago met zich mee. Vooral de kwaliteit en het niveau van de politieopleiding zijn daarbij onderhevig aan kritiek.

‘De politieopleiding in België is al meermaals aan een hervorming onderworpen’ (DE KIMPE, 2013: 69). Echter, de hervormingen die tot op heden werden ingevoerd, beperken zich te veel tot punctuele wijzigingen aangaande het programma of de financiering (DE KIMPE & BLOEYAERT, 2015). Financiële beperkingen of praktische overwegingen waren de oorzaak ervan. De genomen maatregelen leidden tot weinig zichtbare veranderingen en ervaringen, al zeker niet op de straat. In die zin zijn het veeleer pleisters op een houten been. Indien we het politieonderwijs willen verbeteren zodat het ook merkbaar wordt op het terrein, voor de leden in de organisatie én de burgers in de samenleving, moeten we durven het politieonderwijs uit zijn maatschappelijk isolement te halen. Het politieonderwijs moet zich emanciperen opdat het zelfstandig zou kunnen groeien.

De hervorming van het politieonderwijs vraagt een denkoefening over de rol en de betekenis van 'opleiding' in de politieorganisatie. Moet de opleiding van de politie 'training on the job' zijn dan wel een bron van socialisatie en hefboom voor verandering in de politieorganisatie? Dit vraagstuk is al lang geen puur structureel bestuurskundig vraagstuk meer. Het vereist een bijkomende pedagogische en sociologische reflectie over de professionalisering van politie. Net als alle andere opleidingen verdient het immers te worden gerespecteerd en bejegend als een volwaardige en kwaliteitsvolle beroepsopleiding.

Deze bijdrage vormt het sluitstuk van twee voorgaande publicaties over het politieonderwijs in België. In een eerste voorgaande reeks publicaties (DE KIMPE & DEMARÉE, 2011; DEMARÉE & DE KIMPE, 2012) beschreven we de rol van de opleiding als bron van socialisatie in de politieorganisatie. Daarop volgend formuleerden we een kritische analyse op de huidige politieopleiding (DE KIMPE, 2014). In wat volgt trachten we een antwoord te geven op volgende vragen: Welke veranderingen moeten er vandaag binnen de politieopleiding worden ingevoerd opdat de politieorganisatie zijn rol als motor van socialisatie zou kunnen waarmaken? Hoe kan een opleiding zijn rol vervullen als ontwikkelaar van 'gemeenschapsgerichte' politiecompetenties van de (toekomstige) politieambtenaren? Meer zelfs nog, hoe kunnen we van de politieorganisatie een lerende organisatie maken? In deze pogen we eveneens het debat over de politieopleiding nogmaals te openen.

1. HET RAPPORT

Het ontbreekt de Belgische politieopleiding allerm minst aan analyse. Reeds in 2011 verschenen er drie rapporten (BOON, COOLS, MOL & HEZEWIJK, 2011; RAES, TANGE, ELIAERTS, MONSIEUR & BUIJNINK, 2011; SMEETS, DEMEUSE, KRÜGEL & VANDENBERGHE, 2011) met een uitgebreide analyse van de kwaliteit van het politieonderwijs. Hierbij werden de basisopleidingen officier, hoofdinspecteur en inspecteur van politie getoetst aan het niveau van een master- en bacheloropleiding. In de loop van 2012 werden de resultaten van deze rapporten uitgebreid besproken in de Commissie Binnenlandse Zaken van het Federaal Parlement¹.

Een uitgebreide beschrijving en analyse van de resultaten van deze audit (DE KIMPE, 2014) leidt al snel tot de conclusie dat er **een grote kloof is tussen het publiek onderwijs en het politieonderwijs**. Meer nog, de visitatiecommissies stellen vast dat de opleiding inspecteur van politie niet beantwoordt aan het niveau bachelor en de opleiding officier van politie niet aan het niveau master. De scores op de verschillende kwaliteitscriteria variëren tussen onvoldoende en goed. Een algemene eindconclusie waar je weinig vrolijk van wordt. Het meest problematische beoordelingscriterium is het toets- en evaluatiebeleid. Volgens de visitatierapporten van de opleiding 'inspecteur van politie' is het evaluatiebeleid onevenwichtig. De leden van de commissie stellen zich terecht de vraag of politiestudenten wel met zekerheid kunnen zeggen of elke politiestudent aan het einde van zijn of haar opleiding over de vereiste competenties beschikt om het beroep uit te oefenen. Een opleiding in het publiek onderwijs met dergelijke eindconclusie over het evaluatiebeleid zou waarschijnlijk nooit een accreditatie krijgen (en dus ook niet gefinancierd worden).

Nog belangrijker is de conclusie dat er **ook een grote kloof is tussen de politieopleiding en het werkveld**. De vastgestelde distantie tussen de politieopleiding en de politiepraktijk is niet nieuw en stemt overeen met de geluiden uit het politionele werkveld, m.n. dat politieambtenaren die net van school komen niet in staat zijn om het politieberoep uit te oefenen. *'Leidende principes vanuit de (theoretische) opleiding conflicteren met hetgeen ervaren wordt tijdens het extern socialisatieproces* (lees de (eerste) ervaring met het werkveld). *Het gevolg is dat men zich eerder gaat richten op het referentiekader van de collega's op de werkvloer*

¹ <http://www.dekamer.be/FLWB/PDF/53/2138/53K2138001.pdf>

(*streetcops*).’ (ELIAERTS, 2007: 175). Hieruit kan men afleiden dat het politieberoep in wezen wordt aangeleerd op straat (*on the job*) en niet op de schoolbanken. Deze kloof met de politiepraktijk is op zijn minst een merkwaardige vaststelling. Geen enkele beroepsopleiding in België beschikt over dermate grote inbreng van het werkveld. Het docentenkorps bestaat bijna exclusief uit ervaringsdeskundigen of praktijkmensen, het politieonderwijs wordt inhoud en vorm gegeven door en voor de politie, de structuur van het onderwijs zit volledig ingebed in de politieorganisatie. Vanwaar dan die kloof met de praktijk? Volgens PONSAERS (2007: 8-9) en CHAUMONT (2002) bestaat er een te grote kloof tussen de verwachtingen van de politiestudenten, de aangeleerde stof en de toepassing ervan op de dagelijkse werkvloer van de politie. *‘Deze ‘verwijdering’ tussen theorie en praktijk komt voort uit het feit dat een grote pluraliteit aan verwachtingen vanuit de samenleving aan politiemensen gesteld wordt.’* (ELIAERTS, 2007: 175) Politiemensen moeten tijdens hun opleiding de tools aangereikt worden om met deze dispariteit aan verwachtingen om te gaan. Dit vraagt pedagogische kennis en expertise, meer opleidingstijd en engagement van het werkveld. Indien men ervan uitgaat dat opleiding van politieambtenaren een gedeelde verantwoordelijkheid is, dan moet het werkveld zich afvragen of ze het politieonderwijs wel voldoende steunt. Stimuleren leidinggevenden bij de politie hun allerbeste mensen om les te geven aan de politieschool? Zijn korpschefs gewillig om te investeren in goede mentoren en werk te maken van werkplekleren, opleidingsverantwoordelijken, etc. Is de politieorganisatie bereid om meer tijd te geven aan de politiescholen om politiestudenten op te leiden, m.a.w. is men gewillig om de opleidingstijd aanzienlijk uit te breiden? Etc.

In het rapport formuleren de leden van de visitatiecommissies een reeks **aanbevelingen en suggesties**. Deze zijn vooral gericht op het **verbeteren van de kwaliteit** van het politieonderwijs. Ze pleiten voor meer gebruik van solide en actueel cursusmateriaal (hanteren van gedegen uitgegeven handboeken en cursussen in plaats van slides), (nog) meer aanwenden van nieuwe onderwijsmethoden (werkplekleren, praktijkoefeningen, duaal leren inbouwen, ...), meer stimuleren van onderwijsprofessionalisering bij het personeel (bv. pedagogische opleiding voor docenten en mentoren), etc. Kortom, er is nood aan meer onderwijskundige expertise in de politieopleidingen. Opvallend is de suggestie voor meer integratie van (wetenschappelijk) onderzoek in het politieonderwijs. De implementatie van wetenschappelijk onderzoek blijft nagenoeg afwezig in het politieonderwijs. Sterker nog is de vaststelling dat de cursussen niet of nauwelijks worden gecontroleerd op hun accuraat- en juistheid. Docenten beperken zich tot slides die sterk worden afgeschermd van een academische toetsing bijvoorbeeld onder de vorm van ‘peer review’. Dit doet vragen rijzen naar de aanwezigheid van ‘evidence-based’ onderwijs. Een politieonderwijs dat zich enkel beroept op ervaring en zogenaamde terreinexpertise is weinig vooruitstrevend of maatschappijgericht. In de politieorganisatie domineert nog steeds de idee dat beroepscompetenties best ‘on the job’ worden aangeleerd. Echter, dit leidt ertoe dat mythes, vooroordelen of foutieve veronderstellingen over politiepraktijken automatisch worden doorgegeven en nauwelijks in vraag worden gesteld. Ter illustratie, in de politieschool leren praktijkdocenten aan hoe identiteitscontroles verricht worden op straat. Wanneer kan en mag je iemand staande houden op straat en zijn identiteitskaart vragen? Op het terrein is deze politiepraktijk immers dagelijks aanwezig en de praktijkdocenten leren dit aan vanuit hun dagelijkse ervaring. Echter, internationaal wetenschappelijk onderzoek toont aan dat deze politiepraktijk geen enkel effect heeft op de criminaliteit, en zelfs door burgers als zeer bedreigend wordt ervaren (BOWLING & PHILIPS, 2007; BOWLING & WEBER, 2011; VAN DER LEUN, VAN DER WOUDE, VIJVERBERG, VRIJHOEF & LEUPEN, 2014). Bij minderheidsgroepen in de samenleving kan dit zelfs een iatrogeen effect genereren, met rellen en afkeer voor de politie tot gevolg (CHRISTIAENS, BACKER & EVENEPOEL, 2015; NEWBURN, 2015). Verder leert buitenlands onderzoek ons ook dat het

uitleggen aan de burger waarom iemand zijn identiteit wordt gecontroleerd, het vertrouwen van de burger in de politie bewerkstelligd (TANKEBE, 2013; TYLER & WAKSLAK, 2004). Het lijkt ons interessant en zelfs noodzakelijk om dit mee te geven aan de politiestudenten op de politieschoolbanken. Het kan er minstens voor zorgen dat jonge politie-inspecteurs op het terrein correcter en bewuster omgaan met deze politiepraktijk.

De leden van de commissie stellen vast dat niet alleen een onderwijsprofessionalisering noodzakelijk is, maar dat er ook nood is aan meer beleidsruimte voor de politiescholen om aan de kwaliteitsverbetering te werken. Het huidige regelgevend kader fungeert volgens de leden van de visitatiecommissie te veel als een juridisch keurslijf voor de politiescholen. Programma's en leerresultaten worden in de Belgische politieopleiding vastgelegd in stringente regels die weinig ruimte bieden voor verandering of innovatie (bijvoorbeeld van de leerinhouden). Daarentegen vinden we nauwelijks regels m.b.t. de kwaliteit van het politieonderwijs. De kwaliteitscriteria gedefinieerd in het zogenaamde kwaliteits-KB² lijken ons weinig bij te kunnen dragen aan een kwaliteitsverbetering. Politiescholen worden verder weinig financieel aangemoedigd om te investeren in de kwaliteit van hun opleiding. De financiering van de politiescholen gebeurt op basis van koppen, d.i. het aantal politiestudenten dat een school toegewezen krijgt. Dit financieringssysteem houdt dus geen rekening met de kwaliteit van het onderwijs door de politiescholen verstrekt.

Op basis van de visitatierapporten en aansluitend op de debatten in het Parlement, stellen we vast dat de Belgische politieopleiding een **'corporate' opleiding** is. Dit wil zeggen dat het politieonderwijs wordt vorm gegeven voor en door de politie. Ze zijn er de exclusieve eigenaar van! Concreet betekent dit dat 'het bedrijf' – dit is de federale politie aangezien opleiding tot haar bevoegdheid behoort – een opleiding inricht dat erop gericht is om werknemers op te leiden in een vak en ze zo snel mogelijk in te schakelen in het productieproces, d.i. in het politiestraatwerk (DE KIMPE, 2014). Een werknemer is duur en moet zo snel mogelijk ingeschakeld worden in de organisatie. De 'output' is daarbij belangrijker dan de 'outcome'. Of anders, het snel afleveren van x aantal werknemers voor het werkveld, primeert boven de vraag: 'Hebben deze werknemers ook de noodzakelijke competenties verworven om te functioneren op het werkveld?' In een 'corporate' filosofie primeert de gedachte dat het beroep op de werkvloer moet worden aangeleerd. Hierdoor is er ook een sterk geloof en vertrouwen in het selectieproces. Eens de selectie voorbij is moeten de werknemers zo snel mogelijk de straat op. De politieopleiding is daardoor geen selectieproces meer. Dit verklaart het studierendement van 98% in het visitatierapport. Het gevaar bestaat dat studenten die hun competenties niet verworven hebben tijdens de opleiding, en dus eigenlijk niet geschikt zijn voor het beroep, toch instromen in de organisatie. Dit betekent evenzeer dat zeer goede kandidaten weinig inspanningen aan de dag moeten leggen om te slagen, wat vragen doet reizen naar de kennisoverdracht of de mate waarin competenties zich worden eigengemaakt.

Structureel werd de opleiding symbolisch ook ondergebracht bij de directie 'personeel'. De politiescholen verzorgen het opleidingsaanbod conform de centraal vastgelegde normen en regelgeving. De federale politie controleert daarbij de legitimiteit van het aanbod. In de praktijk zijn de (door de Minister van Binnenlandse Zaken erkende) politiescholen een soort van onderaannemingsbedrijven van de federale politie. Dit is een complexe ingebouwde positionering en er is geen onafhankelijkheid.

Opmerkelijk is dat vóór de hervorming de opleiding van de gemeentepolitie rechtstreeks ressorteerde onder de minister van Binnenlandse Zaken. De politiehervorming maakte dit ongedaan en bracht dus alle politieonderwijs onder dak bij de personeelsdienst van de fe-

² Koninklijk Besluit van 6 april 2008 betreffende de kwaliteitsstandaarden, de pedagogische en omkaderingsnormen van de politiescholen en het college van de directeurs van de politiescholen (BS 25 april 2008).

derale politie. Dit betekende een fundamentele wijziging van de coördinaten: van een onafhankelijke maar toch met het werkveld verankerde positie naar een volledig ingebouwde uitvoerende eenheid als toeleveringsbedrijf voor opgeleid personeel. Dit kan moeilijk de grote stap voorwaarts genoemd worden en doet denken aan de omgekeerde beweging die zich heeft afgespeeld in de opleiding van verpleegkundigen. Deze was vroeger het eigenaarschap van de ziekenhuizen maar is ondertussen onafhankelijk onderwijs (in het publiek onderwijs) met behoud van een sterke band met de gezondheidszorg.

2. OP ZOEK NAAR NIEUW LEERKREDIET

De rapporten van alle visitatiecommissies tonen heel duidelijk aan dat er toch een en ander schort aan het politieonderwijs in België. In het verleden hebben collega's meermaals gewezen op de nood aan verandering (DE KIMPE, GUNTHER MOOR, VLEK & VAN REENEN, 2012; ELIAERTS, 2007; PONSAERS, 2012; PONSAERS, VERSCHRAEGEN & ELIAERTS, 2007; VAN ELCHINGEN, 2001). Ook betrokkenen uit het werkveld en de politiescholen (BLOEYAERT, 2002a, 2002b; BLOEYAERT, MILLIS & VASTMANS, 2012; DE KIMPE, 2009; SNELS, 2012) kaartten meermaals de problemen van de politieopleiding aan. Het is dan ook merkwaardig dat tot op heden de overheden, in het bijzonder de Ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie, de leden van het Parlement van afgelopen regeerperiodes, de controlerende instanties Comité P en AIG, en de federale politie niets ondernomen hebben om ook maar iets aan het politieonderwijs te veranderen. Wie er de parlementaire vragen, de rapporten van het Comité P maar ook de artikels in de kranten op na leest, stelt nochtans meermaals vast dat de opleiding nogal vaak kop van jut is wanneer er iets mis loopt in de politieorganisatie.

Zoals hoger aangekondigd stellen we een reeks beleidsmaatregelen voor die het politieonderwijs een nieuwe impuls kunnen geven. De doelstelling van deze beleidsmaatregelen is tweeledig: (1) versterken van het socialisatieproces tijdens de politieopleiding en (2) van het politieonderwijs een motor voor verandering maken! Hierbij staat de professionalisering van het politieonderwijs voorop! Let wel, de beoogde socialisatie-effecten en veranderingen door het politieonderwijs zijn gericht op de implementatie van een sterkere gemeenschapsgerichte politiezorg.

2.1. De politieopleiding : bron van socialisatie?

De eerste doelstelling van de voorgestelde maatregelen berust op de stelling dat het politieonderwijs een geïnstitutionaliseerde bron van socialisatie is (DE KIMPE & DEMARÉE, 2011; DEMARÉE & DE KIMPE, 2012). *'Bij de politie is dit 'het' formeel instrument bij uitstek om nieuwkomers in het beroep te socialiseren'* (DEMARÉE & DE KIMPE, 2012: 30). Echter, indien het politieonderwijs deze rol ten volle wil opnemen, moeten we het socialisatieproces tijdens de opleiding broodnodig versterken. Dit vereist een vergaande professionalisering en vernieuwing van het politieonderwijs, gestoeld op een globale, systematische lange termijn visie met betrekking tot de te ontwikkelen competenties van de politieambtenaren van morgen en de wijze waarop dit competentieontwikkelingsproces vorm en sturing moet krijgen.

Indien de politieopleiding een krachtige bron van socialisatie wil zijn, moet ze **nauwer aansluiting vinden met het werkveld**, d.i. de politiepraktijk die zich afspeelt in de samenleving. Dit betekent dat de politieopleiding bij uitstek een beroepsopleiding moet blijven, d.i. *'een opleiding die het geheel van specifieke aspecten verbonden aan het politieberoep behandelt'* (SZABO, 2001). Hierbij mag de term 'beroepsopleiding' niet verward worden met een 'corporate' opleiding (cf. *infra*). Een beroepsopleiding is een opleiding die er op gericht is iemand in de eindkwalificaties te voorzien om een beroep uit te oefenen. Ook aan de ho-

gescholen worden heel wat beroepen aangeleerd. Niet elke sector is immers in staat om in de opleiding van zijn eigen werknemers te voorzien. We verwijzen opnieuw graag naar de opleiding verpleegkunde, een beroepsopleiding die veel niveaus van opleiding (HBO 5, bachelor en master) en specialisaties (vroedkunde, psychiatrisch verpleegkunde, kinderverpleegkunde, etc.) kent en aangeboden wordt op hogescholen in nauwe samenwerking met de ziekenhuizen of de sector van de gezondheidszorg. De ziekenhuizen zijn er dus geen eigenaar meer van. Verpleegkundigen leren hierdoor niet werken in dat specifieke ziekenhuis maar in verschillende ziekenhuizen die allen verschillende praktijken hanteren.

In tweede instantie moet *'het socialisatieproces van politiemensen in de opleiding mee gestuurd worden vanuit de samenleving, door inbreng van buitenaf, zo niet gebeurt de socialisatie ontkoppelt van de samenleving, dus in een maatschappelijk isolement'* (BLOEYAERT, zoals geciteerd in ELIAERTS, 2007:174) binnen een *'total institution'* (GOFFMAN, 1961) context, waardoor het zichzelf en zijn studenten isoleert maar bovendien ook marginaliseert. In die zin dringt ook een **vermaatschappelijking van de politieopleiding** zich op. Een opleiding waarin politiemensen een rugzak meekrijgen volgestouwd met instrumenten die ze kunnen aanwenden om om te gaan met maatschappelijke problemen. Verder moeten ze in staat zijn om op een zelfredzame manier de juiste instrumenten aan te wenden in de juiste situatie. ELIAERTS wijst er op dat *'politieambtenaren hun beroep uitoefenen in een pluriforme maatschappij die continu in beweging is. Veiligheid en leefbaarheid vormen in die maatschappij steeds belangrijker thema's, er is een toenemende confrontatie met sociale problemen'* (ELIAERTS, 2007: 173). Hiermee geeft hij aan dat een politieopleiding aan politiemensen moet leren hoe ze met deze maatschappelijke bewogenheid moeten omgaan. Het actuele politieonderwijs baadt in een oude cultuur en wordt teveel aanzien als een technische beroepsopleiding. Hierdoor worden oude gewoontes en politiepraktijken overgedragen zonder ze in vraag te stellen of ze te toetsen aan wetenschappelijke ontwikkelingen (cf. *infra*). Dit vraagt om een politieonderwijs met een maatschappelijk perspectief; of anders **een 'evidence-based' politieonderwijs 'in tune with society'!**

Naast de beroepspecifieke politietechnische vereisten zoals vastgelegd door het beroep moet de politieopleiding dus ook aandacht besteden aan de vereisten die de maatschappij stelt aan de politiefunctie, d.w.z.: een gedegen dienstverlening voor alle burgers, kunnen omgaan met maatschappelijke conflicten en problemen, enz. Dit verantwoordt de noodzaak aan generieke competenties zoals kritisch denken, probleemoplossend werken, communicatievaardigheden, zelfstandig werken, creativiteit, zelfredzaamheid, enz. *'Werken aan de professionaliteit van de politiestudenten wil dus ook zeggen competenties ontwikkelen die afgestudeerde politiestudenten in staat stellen om een 'gemeenschapsgerichte politiezorg' toe te passen in hun dagelijkse werking op het terrein'* (DEMARÉE & DE KIMPE, 2012; ELIAERTS, 2007).

Een politieonderwijs ingebed in de samenleving is niet alleen belangrijk voor de professionalisering van het beroep en dus het werkveld, maar ook voor **de verbinding met de voor de politie belangrijke maatschappelijke organisaties**. De politie is immers niet de enige die zich inlaat met de veiligheid. De invoering van het concept integrale veiligheid heeft het belang daarvan aangetoond. De opleiding moet bijgevolg betrokken zijn op en samenwerken met andere partners en actoren uit het veiligheidswerkveld, denk daarbij aan de brandweer, de civiele veiligheid, de private politie, etc.

In derde instantie zijn we ook van mening dat er geïnvesteerd moet worden in **de status van de politieopleiding**. We hebben nood aan een professioneel politieonderwijs dat dezelfde status geniet als het publiek onderwijs. Vandaag wordt het politieonderwijs niet voldoende 'au sérieux' genomen (DE KIMPE, 2014; DE KIMPE & DEMARÉE, 2011; DEMARÉE & DE KIMPE, 2012), waardoor een opwaardering zich opdringt. In Nederland is het een eer als je les mag geven op de Nederlandse Politieacademie. Hierdoor worden ook de beste lesgevers aange-

trokken. Eenzelfde vaststelling kan worden gemaakt over de Koninklijke Militaire School. In België geraakt de ooit zo prestigieuze leerstoel strafvordering aan de officierschool van de federale politie al jaren niet meer ingevuld. Enkel financiële vergoedingen kunnen politiemensen nog motiveren om les te geven aan de politieschool. Een hogere status van de opleiding verhoogt niet alleen de geloofwaardigheid en het aanzien van de opleiding bij de actoren van het werkveld en de maatschappelijke partners, het kan ook de absorptie van de competenties (lees de socialisatie) tijdens de opleiding verhogen, waardoor de professionaliteit van de studenten wordt versterkt.

2.2. De politieopleiding: hefboom tot verandering van de politiepraktijk

De tweede doelstelling van de door ons voorgestelde maatregelen betreft het vergroten van de impact van het politieonderwijs op de professionalisering van de politiepraktijk, een 'community oriented policing' of gemeenschapsgerichte politiepraktijk. De afgestudeerden moeten zelfredzamer, kritischer (hun eigen identiteit niet verliezen) en professioneler zijn opdat ze bestaande politiepraktijken zouden kunnen veranderen of minstens in vraag stellen. Dit betekent vooreerst dat we de competenties van de politiestudenten zodanig moeten ontwikkelen dat ze meer opgewassen zijn tegen de invloeden van de traditionele politiecultuur en dus de externe socialisatie. **Om dit te kunnen realiseren is er nood aan onderwijsprofessionalisering.** Politiescholen dienen hun docenten meer te ondersteunen en te stimuleren om nieuwe en verantwoorde pedagogische onderwijsmethodes te gebruiken waarbij de kennisoverdracht beklijvend is. Het doctoraat van Annelies DE SCHRIJVER (2014) toont aan dat attitudevorming aanwezig is in de leerdoelen van de politieopleiding, doch dat er op het einde van de opleiding weinig sprake is van attitudeverandering bij de politiestudenten. Ook op dit vlak is er dus werk aan de winkel.

Ten tweede moet het politieonderwijs werk maken van haar **innoverend vermogen**. Zoals eerder aangegeven blijkt uit de kwaliteitsevaluatie van het politieonderwijs dat de implementatie van **wetenschappelijke kennis in het politieonderwijs nagenoeg afwezig** is. Om de validiteit, de kwaliteit en de integratie van kennis in het politieonderwijs te bewerkstelligen dringt een beter kennismanagement zich op. Het kan het niet langer volstaan om de ervaring aanwezig op het terrein te vertalen in het politieonderwijs. Dit moet ook afgetoetst worden aan (wetenschappelijke) feiten. Hiervoor kan ze best samenwerken met het hoger academisch onderwijs, waar deze kennis wordt gegenereerd. Het verrichten van wetenschappelijk onderzoek of ontwikkelen van kennis over de politie moet de politie – als maatschappelijk instituut – in staat stellen om beter in te spelen op of om te gaan met (toekomstige) maatschappelijke problemen. De politie bouwt op die manier aan haar lerend vermogen en dus haar maatschappelijke groei! In heel wat Europese landen³ beschikt de politie over een gedegen uitgebouwd politieel onderzoeksinstituut. Europa richtte in 2005 een 'European Police College' (CEPOL) op, dat ook over een eigen wetenschappelijk onderzoeksbureau beschikt. Jaarlijks organiseert CEPOL ook een congres over 'police science and research'.

Ons lijkt het niet opportuun zelf te investeren in een wetenschappelijk onderzoeksinstituut, dit vergt een te grote investering. Een stabiele en efficiënte vorm van wetenschappelijk samenwerken kan mogelijks vorm krijgen via de financiering van leerstoelen, die worden

³ The Norwegian Police University College (PHS), The Scottish institute for policing research, Department of Strategy, Research and Analysis of the Metropolitan Police, Politie en Wetenschap van de Nederlandse Politieacademie, Catalanian Police Research Centre, Police College of Baden-Württembergverder. Verder hebben volgende landen zeer goed uitgebouwde onderzoeksafdelingen in de politieorganisatie: Denemarken, Zweden, Canada, Frankrijk, Slovenië, Ierland en Oostenrijk.

ingeplant in de universiteiten. Politie mensen kunnen deze mee bestaffen en wetenschappelijk onderzoek verrichten. Het biedt hun ook de mogelijkheid expertise te verwerven in een specifiek politiedomein. Deze kan nadien meegenomen worden naar de organisatie. Om op korte termijn een injectie van wetenschappelijke kennis in de politieorganisatie én in het politieonderwijs te voorzien, lijkt ons de optie voor het uitbouwen van leerstoelen een zeer goede oplossing. De condities en randvoorwaarden voor het sluiten van de overeenkomst worden bepaald in onderling overleg met de rectoren van de universiteiten. De Minister van Binnenlandse Zaken ziet toe op de coördinatie en de financiering van deze leerstoelen.

Tot slot, politieonderwijs zou veel meer werk moeten maken van **internationalisering**. Criminaliteit stopt al lang niet meer aan de landsgrenzen. Politiekorpsen werken steeds meer operationeel samen met buitenlandse politiekorpsen, internationale en Europese politieorganisaties zijn al langer een feit en er gaan stemmen op voor een volwaardig Europees politiekorps. In heel wat andere Europese landen maakt de politieopleiding reeds deel uit van de bachelor-master structuur. Er wordt werk gemaakt van de uitwisseling van docenten, studenten, maar ook met uitwisseling van expertise. Hoe komt het dan dat het politieonderwijs de trein naar Bologna heeft gemist? De politie beschikt over verbindingsofficieren, een directie 'internationale politiesamenwerking', enz., doch er is weinig integratie van de expertise en kennis van deze diensten in de basis politieopleiding.

3. EEN NIEUWE SCHOOL EN EEN NIEUW TRAJEC

Om bovenstaande doelstellingen te kunnen verwezenlijken heeft de politieopleiding ons inziens nood aan een geheel nieuw concept. De politieopleiding lijdt nu aan 'tunnelvisie'! Het tracht te innoveren maar in wezen zit het vastgeroest in een conservatief denken over onderwijs. Hierdoor wordt de indruk gegeven dat men stapjes voorruit zet, maar men merkt niet dat de tunnel alsmaar langer wordt. Om hieruit te geraken moet men andere uitdagingen en denkpijlers durven aangaan. De ideeën daartoe liggen voor het rapen in het publiek onderwijs. Het publiek onderwijs kent een jarenlange traditie van onderwijsprofessionalisering en competentieontwikkeling. Het visitatierapport toont aan dat er een grote kloof aanwezig is tussen het publiek onderwijs en het politieonderwijs. De vraag rijst dan ook waarom de beleidsmakers deze kloof niet willen dichten? Waarom willen ze geen opwaardering van het politieonderwijs? Waarom willen ze geen bruggen bouwen naar het publiek onderwijs? Waarom blijft de politie navelstaren vanuit de waanidee dat politieopleiding anders is dan alle andere opleidingen?

Om de stand van de zeilen te veranderen zullen de beleidsmakers fundamentele hervormingen moeten doorvoeren die leiden tot voelbare veranderingen in het werkveld. Dit vergt een herziening van de aan- en bijsturing maar veel meer nog van de cultuur van het politieonderwijs. We stellen daartoe drie grote maatregelen voor: (1) de creatie van een Wet op het Politieonderwijs; (2) implementatie van nieuwe beheers- en financieringsstructuur; (3) en meer aansluiting van het politieonderwijs met het hoger onderwijs.

3.1. Een Wet op het Politieonderwijs

De regelgeving die het politieonderwijs vandaag vorm, inhoud en structuur geeft, vinden we terug in de Wet op de Geïntegreerde Politie, de Mammoet (RPPol) en talrijke Koninklijke en Ministeriële Besluiten. Dit leidt tot een kluwen waar een kat haar jongen niet meer in terugvindt. Deze wet- en regelgeving kwam tot stand vanuit hoger beschreven 'corporate' logica waarin de rechtspositie van de werknemer prevaleert. We kunnen ons niet van de in-

druk ontdoen dat het politieonderwijs zich juridisch heeft vastgereden. Het is quasi onmogelijk om fundamentele wijzigingen in het politieonderwijs aan te brengen, zonder daarbij te raken aan de fundamentele van de bestaande rechtspositieregeling.

Een hercodificatie van de bestaande wet- en regelgeving in één Wet op het Politieonderwijs kan een vereenvoudiging van de regelgeving teweegbrengen. Verder biedt een nieuwe Wet op het Politieonderwijs nog heel wat bijkomende oplossingen voor de huidige juridische strop. Door het politieonderwijs onder te brengen in een afzonderlijk regelgevend kader wordt het initieel politieonderwijs⁴ niet langer een exclusiviteit van de (federale) politieorganisatie. Het laat toe om meer onderwijsvisie in de politieopleiding te brengen en te sturen op kwaliteit van het politieonderwijs. Centraal staat daarbij de ontwikkeling van de competenties van de politiestudenten en het optimaliseren van de onderwijsprocessen (onderwijsmethoden, studiemateriaal, evaluatie, etc.) die daartoe bijdragen.

Deze Wet op het Politieonderwijs is volgens ons een federale wet, goedgekeurd door het Parlement en in uitvoering gebracht door de Minister van Binnenlandse Zaken. In die zin blijft het politieonderwijs ook centraal aangestuurd, m.n. onder regie van de Minister van Binnenlandse Zaken. Het is daarbij belangrijk dat deze Minister of de FOD Binnenlandse Zaken de regie neemt en niet de Federale Politie. Laatstgenoemde heeft ondertussen overduidelijk aangetoond daartoe niet in staat te zijn en over onvoldoende expertise 'in house' te beschikken om deze regie waar te nemen. Bovendien is er stilaan een vertrouwensbreuk ontstaan tussen de federale politie en de erkende politiescholen. Om de centrale aansturing en dus de geïntegreerde politiewerking veilig te stellen, is het aangewezen dat de Minister van Binnenlandse Zaken zelf de voogdijsturing aansterkt. Politieonderwijs onderbrengen bij de Minister van Binnenlandse Zaken biedt bovendien meer garanties voor de noodzakelijke onafhankelijke positie die het politieonderwijs nodig heeft om volwaardig te kunnen ontwikkelen en evolueren.

Door de regiefunctie toe te bedelen aan de Minister van Binnenlandse Zaken komt het politieonderwijs onder één dak met de onderwijsregie van andere veiligheidsdiensten zoals de brandweer, de private veiligheid en de civiele veiligheid. Vanuit de FOD Binnenlandse Zaken kunnen vervolgens relaties gelegd worden naar nog andere veiligheidspartners en hun opleiding: de opleiding van medewerkers binnen justitie (penitentiaire beambten, veiligheidskorps), douane en accijnzen, ... en de overheidsdiensten die bijzondere controle- en inspectiediensten in huis hebben. In een dergelijk samengaan kunnen gemeenschappelijke diensten (bv. infrastructuur, aankopen, ...) en functies (bv. kennis- en expertisecentrum, onderwijs, geïntegreerde vormingen en oefeningen, ...) gecreëerd worden en betekent het verbinden van de diverse partners een versterking van de samenhang van het veiligheids- onderwijs. Hierbij kan ook uitgezocht worden hoe de arbeidsmobiliteit in de globale veiligheidssector beter kan georganiseerd worden. In die zin wordt stilaan duidelijk dat het herbekijken van het politieonderwijs best gebeurt binnen een globale context: het herbekijken van het veiligheids- onderwijs.

Een Wet op het Politieonderwijs kan werk maken van een aparte rechtspositieregeling voor politiestudenten en een einde stellen aan het statuut 'Aspirant van Politie'. In deze wet moet ook de rekrutering en selectie voor het politieonderwijs, die toch verschillend is van een rekrutering en selectie voor de organisatie, een plaats krijgen. Dit vraagt opnieuw een debat over de verloning van de politiestudenten. Moeten alle politiestudenten een wedde ontvangen? Wat zijn de voor- en nadelen van werken met studiebeurzen? Een Wet op het

⁴ Onder initieel onderwijs wordt begrepen: alle basisopleidingen die instaan voor het aanleren van de basiscompetenties. Initieel onderwijs staat tegenover postinitieel onderwijs waaronder wordt begrepen: het op punt houden en de verdere ontwikkeling via allerlei initiatieven van vorming, training en opleiding van de algemene en specifieke competenties die verworven werden in de initiële opleiding en de specialistische opleidingen.

Politieonderwijs kan ook een einde stellen aan de te grote diversiteit en dus ongelijkheid – vooral op vlak van kwaliteit – tussen de politiescholen. Een Wet op het Politieonderwijs kan voorzien in één zelfde statuut of een gelijke rechtspositieregeling voor alle politiescholen (bv. instelling van (hoger)onderwijs of C.V.O.) en de voorwaarden vastleggen waaraan een politieschool moet voldoen om dergelijk statuut te verwerven. Verder kan een dergelijke wet zorgen voor een aangepast statuut voor alle onderwijzend en ondersteunend personeel op de politiescholen. Een op het onderwijs afgestemd statuut voor deze groep personeelsleden is broodnodig om competente en bekwame lesgevers aan te trekken in de politiescholen.

Een nieuwe Wet op het Politieonderwijs moet vooral het kader scheppen en de middelen aanreiken voor de politiescholen om werk te maken van een kwaliteitsvolle politieopleiding. Dit betekent dat deze wet ook moet voorzien in een kwaliteitsbeleid en een kwaliteitscontrole. Het kwaliteitsbeleid bevat de kwaliteitscriteria waaraan een politieopleiding moet voldoen, bijvoorbeeld het gebruik van gepubliceerde handboeken, de vereiste van gediplomeerde lesgevers, etc. Het beleid bestaat verder uit de implementatie van een kwaliteitszorgsysteem dat kwaliteitsverbetering stimuleert. Via een gedegen kwaliteitscontrolesysteem gaat de Minister van Binnenlandse Zaken na of het politieonderwijs aan de vooropgestelde kwaliteitscriteria voldoet. De kwaliteitscontrole bestaat uit een externe onafhankelijke kwaliteitscontrole – die toeziet op de kwaliteit van de door de scholen verstrekte opleiding – en een interne kwaliteitscontrole die toeziet op de correcte aanwending van de middelen.

3.2. Autonomie en financiering in ruil voor kwaliteit

Het allerbelangrijkste is wellicht dat een Wet op het Politieonderwijs de opportuniteit schept om na te denken over een nieuwe beheerstructuur en een ander financieringsmechanisme van het politieonderwijs. Baanbrekend is de idee om te werken met een afzonderlijke gesloten financieringsenveloppe voor het politieonderwijs, van waaruit de gelden worden verdeeld over de politiescholen. Op die manier wordt het politieonderwijsbudget apart begroot, los van de andere werkingsmiddelen en personeelskosten. In tijden van schaarste zien we vaak dat de federale politie prioritair snoeit in het budget van de politieopleiding. Dit leidt tot maatregelen die vooral de kwaliteit van het onderwijs aantasten. Een aparte financiering, zou minstens de beleidsmakers aan het denken zetten over hoe ze in het politieonderwijs kunnen besparen zonder aan kwaliteit te moeten inboeten. Bijkomend, besparingen bij de federale politie, mogen niet noodzakelijk besparingen in het politieonderwijs betekenen. Om de gelden uit de gesloten enveloppe te verdelen moet een specifiek financieringsmechanisme worden ontworpen dat uitgaat van kwaliteit in ruil voor financiering. Dit biedt de mogelijkheid aan de centrale overheid om iets te doen aan het aantal politiescholen of het aansturen op associaties met instellingen van hoger onderwijs.

Aangaande de structuur van het politieonderwijslandschap willen we pleiten voor **autonomie in ruil voor meer verantwoording**. Met **autonomie** bedoelen we: meer mogelijkheid van de politieschool om invulling te geven aan het onderwijsproces, dit zijn: kiezen van de werkvormen, het selecteren van het studiemateriaal en het bepalen van de evaluatiemethoden van de opleidingsonderdelen. Dit heeft als voordeel dat een school haar opleiding kan verstrekken dichtbij de politiediensten en lokale politiekorpsen. Het biedt ook aan de politiescholen de mogelijkheid een programma te ontwikkelen afgestemd op de (veiligheids)problemen en uitdagingen van de omgeving. Zo zou de politieschool van Brussel aandacht moeten besteden aan veiligheidsproblemen binnen een grootstedelijke context. De decentrale autonomie biedt ook de mogelijkheid om meer samen te werken met de maatschappelijke actoren uit de onmiddellijke omgeving van de school, denk daarbij aan

een aantal rechtstreekse veiligheidspartners zoals de brandweerkorpsen, de ambulanciers, de private veiligheidsbedrijven, etc., maar evenzeer aan de scholen, waar zich de potentiële kandidaten voor de politie bevinden.

Ook de hogescholen zijn noodzakelijk partners voor de politiescholen. Instellingen van hoger onderwijs hebben enorm veel expertise te bieden voor de politiescholen. Afgaand op de resultaten van het visitatierapport en gelet op de precare financiële situatie in het politieonderwijslandschap, zullen de politiescholen deze expertise moeten integreren willen ze hun onderwijsniveau op gelijke voet brengen van het hoger. Een ver doorgedreven samenwerking met het publiek onderwijs is daarbij onontbeerlijk. Immers, waarom moeten alle opleidingsonderdelen aan de politieschool gedoceerd worden? Waarom kunnen lesgevers in het publiek onderwijs niet ingeschakeld worden in het politieonderwijs? Waarom kunnen politiemensen geen lesgeven aan een hogeschool? Waarom kunnen campussen, leslokalen, sportinfrastructuur, enz. niet gedeeld worden?

In het kort, decentralisatie biedt ons inziens meer garanties op een politieonderwijs afgestemd op de omgeving en afgestemd op de maatschappij! Meer nog, een onderwijs afgestemd op de leeromgeving buiten de muren van de kazernes vormt de basis voor een gemeenschapsgericht politieonderwijs.

Daartegenover staat de nood aan **een sterke onafhankelijke centrale controle en sturing op de kwaliteit van het onderwijs** (cf. *infra*), het bereiken van de leerdoelen in het bijzonder. De controle op de leerdoelen moet erop gericht zijn na te gaan of de vooropgestelde competenties waarover een politie-inspecteur op het einde van zijn opleiding moet beschikken, daadwerkelijk zijn verworven. De Wet op het Politieonderwijs (cf. *supra*) kan de politiescholen een aantal bijkomende structurele verplichtingen opleggen, bv. de plicht om te beschikken over een intern kwaliteitszorgsysteem, een centraal (geldend voor alle politiescholen) onderwijs- en examenreglement op te nemen, etc.

3.3. Naar een nieuwe structuur

Hoe zou de structuur van het politieonderwijslandschap er dan kunnen uitzien?

Politiescholen moeten in ruil voor verantwoording en financiering van hun opleidingen aantonen dat ze in staat zijn om op een professionele manier onderwijs te verstrekken en competente politieambtenaren af te leveren. Het spreekt voor zich dat indien de politiescholen gelijkwaardige diploma's willen afleveren ze ook aan de voorwaarden zullen moeten voldoen om bachelor- en masterdiploma's af te leveren. Concreet betekent dit dat de door hun verstrekte opleidingen moeten voldoen aan de kwaliteitscriteria zoals vastgelegd in het Vlaams en Waals onderwijsdecreet (bachelor-master structuur).

Binnen deze filosofie van autonomie in ruil voor verantwoording is natuurlijk de externe onafhankelijke controle van groot belang. Hiervoor kan de wetgever een beroep doen op de bestaande structuren en voorzieningen van het publiek onderwijs, waar dergelijke kwaliteitscontrole reeds lang ingeburgerd is. Zo is het niet ondenkbeeldig dat de accreditatie of de kwaliteitsbeoordeling van de politieopleiding overgelaten wordt aan de gemeenschappen. Laatstgenoemden controleren de kwaliteit via hun geëigend systeem van externe kwaliteitscontrole (zelfevaluatie-rapport en visitatie) en verlenen al dan niet een accreditatie voor de opleidingen. Dit laat toe het politieonderwijs aan dezelfde kwaliteitscontrole te onderwerpen als het publiek onderwijs. Beide opleidingen worden op die manier op eenzelfde leest geschoeid, wat onderlinge en internationale vergelijking mogelijk maakt en de diplomagelijkwaardigheid een stuk dichterbij brengt.

Let wel, dit betekent geenszins dat er getornd wordt aan de voogdij van het politieonderwijs. De financiering en het gezag van het politieonderwijs blijft een bevoegdheid van de

Minister van Binnenlandse Zaken. De Minister houdt de vinger op de knip. Die geldbeugel gaat pas open wanneer de politiescholen een kwaliteitslabel of accreditatie kunnen voorleggen.

Gelet op het feit dat politie een federale bevoegdheid is en gelet op de nood aan een gelijkwaardige opleiding in alle politiescholen – een politiestudent afgestudeerd in Gent moet immers over dezelfde eindcompetenties beschikken als deze afgestudeerd in Luik – is er nood aan een centraal orgaan dat toeziet op de vastlegging van de beroepscompetenties, een controle voert op de uitvoering van de Wet op het Politieonderwijs en een vinger aan de pols houdt bij de kwaliteitscontrole. Dergelijk orgaan moet ook voorzien in overleg en coördinatie tussen het politieonderwijs enerzijds en het politiewerkveld anderzijds. In Nederland heeft de overheid daartoe een Politieonderwijsraad (POR) in het leven geroepen.

3.4. Opleidingscertificaten worden diploma's

In het verleden is herhaaldelijk gepleit voor een implementatie van de bachelor-master-structuur in het politieonderwijs. Dit betekent dat diploma's behaald in het politieonderwijs – vandaag de zogenaamde brevetten – gelijkwaardig zijn aan diploma's behaald in het publiek onderwijs. De voor- en de nadelen van de dergelijke implementatie of afstemming op de structuur van het hogeronderwijs (HBO's, bachelor en master) is meermaals beschreven en beargumenteerd (BLOEYAERT *et al.*, 2012; PONSAERS, 2012).

We beperken ons hierdoor nogmaals tot het aangeven dat een betere afstemming van het politieonderwijs op het publiek onderwijs, laatstgenoemde uit haar geïsoleerde positie op de Europese en Belgische opleidingsmarkt kan halen (cf. *supra*).

Samenwerking met de Belgische opleidingsmarkt kan daarbij verschillende vormen van gradatie aannemen, gaande van samenwerkingsakkoorden tot associaties en zelfs fusies. Belangrijk is dat dergelijke vorm van vergaande vermaatschappelijking van het politieonderwijs kan bijdragen tot statusverhoging en meer geloofwaardigheid van de politieopleiding. Verder, de inschakeling van het politieonderwijs in de markt van het hoger onderwijs kan 'het' middel zijn om politiescholen ertoe aan te zetten te investeren in hun opleiding willen ze als evenwaardige partner of speler beschouwd worden.

De diplomagelijkwaardigheid is niet alleen belangrijk voor de professionalisering en de vermaatschappelijking van het politieonderwijs. Ook de politieorganisatie heeft hier alle baat bij. In huidige tijden van arbeidsschaarste en werkloosheid is het noodzakelijk om arbeiders zo flexibel mogelijk te kunnen inzetten op de arbeidsmarkt. Een diplomagelijk-schakeling betekent meer flexibiliseringsmogelijkheden voor de instroom van politiefunctionarissen. Vandaag is er weinig ruimte voor zijinstroom. Politie mensen kennen een zeer klassieke loopbaan waarbij de meesten starten onderaan de ladder en geleidelijk klimmen naar het officierenkader. Indien een diplomagelijkwaardigheid realiteit wordt, kan er worden gewerkt met 'Eerder Verworven Competenties' (EVC). De EVC's van een potentiële kandidaat worden dan meegenomen naar de opleiding waardoor hij of zij als politiestudent het opleidingstraject sneller kan doorlopen. Meer diversiteit in de zijinstroom zou kunnen betekenen dat mensen met een werkervaring in andere (veiligheids)sectoren hun externe expertise binnenbrengen in de organisatie. Iemand die als chemicus of hulpverlener gewerkt heeft in de drugssector zou een grote meerwaarde kunnen vormen in de strijd tegen drugs. Iemand die gewerkt heeft als boekhouder kan heel wat expertise meegeven aan de politiemensen die zich inlaten met economische criminaliteit, etc. Een toepassing dus van talentmanagement.

Deze nood aan arbeidsflexibiliteit geldt eveneens voor de loopbaan van politiemensen, cf. loopbaanmanagement. Zonder een diploma is het voor politiemensen heel moeilijk om

zijwegen, laat staan nieuwe paden, te betreden op de arbeidsmarkt of in het publiek onderwijs. De politieambtenaar start (vaak op zeer jonge leeftijd) zijn loopbaan in de politieorganisatie en kan zich nog moeilijk van deze organisatie bevrijden. Er is ook weinig tot geen mogelijkheid om zijn of haar loopbaan te heroriënteren. De arbeidsmobiliteit situeert zich enkel binnen de eigen organisatie. Hun loopbaan is hierdoor in wezen een 'dead-end-street'! Ook mobiliteit naar de ruimere veiligheidssector is niet vanzelfsprekend. Verder zijn er ook weinig uitwegen naar het publiek onderwijs, bijvoorbeeld onder de vorm van bijscholing of herscholing. Het brevet toont immers geen niveau aan waardoor er geen instroom- of schakelniveau kan bepaald worden in het hoger onderwijs. Zo kan een inspecteur van politie met tien jaar terreinervaring 'in principe' geen verkort studietraject volgen wanneer hij een opleiding criminologie wil volgen aan de universiteit.

Op vlak van competentienagement lijkt een uitstap naar het publiek onderwijs een voordeel te hebben. Onderzoek (LEE & PUNCH, 2004) leert ons dat politiemensen die tijdens hun loopbaan een academische opleiding volgden buiten de politieorganisatie een verrijking vormen voor de politiewerking. Ze benaderen hun functie en opdracht met een meer open vizier en hebben meer relativiseringsvermogen. Hierbij zijn ze ook vaak creatiever en minder conservatief in het zoeken naar oplossingen voor problemen. Bovendien beoordelen ze een opleiding buiten de muren van de kazernes als een zeer positieve ervaring. Hun discours lijkt te verbreden en samen zitten met mensen van andere generaties leidde tot meer inzicht in de leefwereld van die studenten.

Nog steeds heerst bij vele politici en beleidsmakers de idee dat politie-inspecteurs uitvoerders (doeners) moeten zijn, geen denkers. Hierbij moeten de politieambtenaren van morgen opgeleid worden tot gehoorzame uitvoerende politieambtenaren. Wij zijn het daar slechts gedeeltelijk mee eens. In de politie van morgen hebben we zowel medewerkers nodig die louter uitvoerend werken (autonoom kunnen functioneren in een bepaalde context met een beperkte mate van initiatief), als politiemensen die gepast kunnen handelen in een complexe context en kunnen functioneren met een ruime mate van autonomie en het nemen van initiatief. Kortom, in een gemeenschapsgericht politiebestedel, waar het heel moeilijk is om een gepast antwoord te vinden op de huidige complexe maatschappelijke problemen, hebben we politiemensen nodig met verschillende vooropleidingen en dus gedifferentieerde competenties.

4. BESLUIT: HET EI WORDT WIJZER DAN DE KIP

Onderwijs wordt sinds oudsher door de politie zeer stiefmoederlijk behandeld. De roep naar meer aandacht voor het politieonderwijs en een betere kwaliteit van de politieopleidingen is reeds lang en luid hoorbaar. De politiehervorming in 1999 bracht op dit vlak weinig soelaas. De politieopleiding bleef onderdeel van de politieorganisatie, werd volledig in de structuur van de organisatie ondergebracht en wordt sindsdien enkel inhoud en vorm gegeven door en voor de politie. De gemeenschapsgerichte politievisie is daarbij ver zoek. We moeten durven concluderen dat deze 'corporate' inbedding van het politieonderwijs in de politieorganisatie nog steeds leidt tot de vaststelling dat het politieberoep vooral 'on the job' wordt aangeleerd. De socialisatie in het politieberoep volstrekt zich nog steeds op het terrein en niet in de politiescholen. Hierdoor wordt de traditionele 'crime fighting' cultuur stevast bestendigd en lijkt de gemeenschapsgerichte politiezorg een stille dood te sterven. Tot op heden is er weinig bewijs voorhanden als zou de politieopleiding bijdragen tot een professionelere dienstverlening en een meer gemeenschapsgerichte politiezorg. Beleidsmakers moeten zich in die zin beramen over de 'return on investment' van het politieonderwijs.

Een verandering van het politieonderwijslandschap wordt dus stilaan ook een financieel vraagstuk.

Ondertussen lijkt het ei wijzer te worden dan de kip. De federale politie lijkt weinig oplossingen te formuleren en trekt zich zelfs terug in haar eigen opleidingscocon. Zo werd in 2014 achter de hoge muren van de kazernes in Etterbeek een nieuwe 'Nationale Politieacademie' als parallel circuit opgetrokken. De vraag is of dergelijke structuurwijziging soelaas biedt voor de huidige problemen van de politieopleiding.

De erkende politiescholen gaan inmiddels op zoek naar andere oplossingen, en bewandelen daartoe paden buiten de politieorganisatie. Zij hebben ondertussen expertise verworven en netwerken aangelegd buiten de muren van de kazernes. Door de visitatieoefening hebben ze kennis gemaakt met onderwijskwaliteitsbeleid en weten ze hoe ze aan kwaliteitsverbetering kunnen werken. Sommigen hebben ook al stappen gezet naar naburige hogescholen. Indien er geen werk wordt gemaakt van een centraal kader waarbinnen de politiescholen verder werk kunnen maken van hun professionalisering, dreigt het ei wijzer te worden dan de kip.

Opdat de politieopleiding een volwaardige rol zou kunnen spelen, m.n. het opleiden van politiestudenten tot zelfredzame gemeenschapsgericht politieambtenaren, dienen we werk te maken van een Wet op het Politieonderwijs, het invoeren van de diplomagelijkaardigheid en het invoeren van een nieuwe structuur en financiering van het politieonderwijslandschap waarbij de politiescholen uit de politieorganisatie worden gehaald. Gooi dus die deuren en ramen van het politieonderwijslandschap open! Enkel op die manier kan het onderwijs een motor van socialisatie en verandering zijn. Enkel op die manier kan de politieopleiding competenties ontwikkelen waarbij politiestudenten evolueren tot gemeenschapsgerichte politieambtenaren. Enkel op die manier kan het politieonderwijs ook haar steentje bijdragen tot de broodnodige verandering van de politiecultuur naar een gemeenschapsgerichte politiecultuur, weg van de law-and-order cultuur die door sommige lokale politiekorpsen terug in het leven wordt geroepen.

Toegegeven, bovenstaande maatregelen vragen een grondige herdenking van het politieonderwijslandschap. Door de hoge financiële druk op de regering is een herschikking van het huidige politiescholennet niet ondenkbeeldig, misschien zelfs wenselijk. Het is merkwaardig dat de huidige regering heel wat miljoenen spendeert aan het aanwerven van nieuwe politiemensen, zonder daarbij enige aandacht te besteden aan de kwaliteit van deze nieuwe 'rekruten'. Dit zou men kunnen doen door van de politieorganisatie een lerende organisatie te maken. Een organisatie waarin kennisontwikkeling en 'evidence-based' werken en leren 'een heel leven lang' centraal staat.

In ons pleidooi over decentralisatie gingen we bewust het debat over het niveau van decentralisatie en de autonomie van de scholen uit de weg. Dit is natuurlijk de hamvraag die het politieonderwijslandschap in de ban houdt. Tot op heden keken veel beleidsmakers in de richting van de provincies, maar dit lijkt ons noch financieel, noch publiek-rechterlijk een haalbare kaart. Stilaan wordt het duidelijk dat er naar aansluiting bij een ander bestuursniveau wordt gezocht. Het is aan de politici om dit snel duidelijk te maken anders dreigt de structurele discussie de broodnodige inhoudelijke discussie te overschaduwen. Ons lijkt het alvast belangrijk dat Brussel hier niet opnieuw stiefmoederlijk wordt behandeld. Het zou een verdere uitholling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betekenen, een gewest dat broodnodig aandacht moet schenken aan haar veiligheidsbeleid.

De politiescholen kunnen ons inziens beter inzetten op expertise. Hierbij staat de vraag centraal: 'Waar zijn wij als school sterk in en waar kunnen we met anderen in de toekomst samen aan bouwen?' Niets weerhoudt hun om ook een aantal eerste stappen te zetten richting fusies, associaties of samenwerkingsakkoorden. Hierbij lijkt het ons opportuun om

meteen het publiek onderwijs te betrekken. In die zin zou het ook mogelijk zijn om schaalvoordelen te creëren via associaties of andere samenwerkingsvormen met het publiek onderwijs, met diegenen bij wie 'onderwijs' tot hun core business behoort.

Het lijkt overduidelijk dat het politieonderwijs alleen dan zal veranderen als die veranderingen ontwikkeld en opgelegd worden van buitenaf = de minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken. Van binnenuit maakt een fundamentele verandering geen kans en wordt de voet alleen maar op de rem gehouden. Door de behoudsgezinde reflex wordt namelijk het veranderen van het politieonderwijs onterecht en angstvallig als een bedreiging ervaren. Mijnheer de Minister ... er is werk aan de winkel!

REFERENTIES

- BLOEYAERT, M. (2002a). Aanpassen en inpassen. Interne en externe socialisatieprocessen. In G. DUHAUT, G. PYL, P. PONSAERS & R. VAN DE SOMPEL (Eds.), *Voor verder onderzoek. Essays over de politie en haar rol in de samenleving*. Brussel: Politeia, 503-526.
- BLOEYAERT, M. (2002b). De politieopleiding: centraal gestuurd en provinciaal ge(s)laagd? *De politieofficier*, 2002(2), 5-14.
- BLOEYAERT, M., MILIS, K. & VASTMANS, J. (2012). Externalisering van het politieonderwijs: paradigmashift of logische evolutie? In S. DE KIMPE, L. GUNTHER MOOR, F. VLEK & P. VAN REENEN (Eds.), *Professionalisering en socialisatie* (Vol. Cahier Politiestudies 22). Antwerpen: Maklu, 69-84.
- BOON, K., COOLS, M., MOL, R. & HEZEWIJK, R. v. (2011). Rapport van de onderwijsvisitatie van de basisopleiding Inspecteur en opleiding hoofdinspecteur van politie. (DGS, Trans.). In e. l. o. Politie (Ed.), Brussel: Federale Politie van België _ DGS, 278.
- BOWLING, B. & PHILIPS, C. (2007). Disproportionate and discriminatory: reviewing the evidence on stop and search. *Modern Law Review*, 70(6), 936-961.
- BOWLING, B. & WEBER, L. (2011). Stop and search in global context: an overview. *Policing and Society*, 21(4), 480-488. doi: 10.1080/10439463.2011.618735
- CHAUMONT, J.M. (2002). L'articulation entre la formation et le terrain: un bilan des journées de suivi à l'école fédérale de police. In A. BRAUN & M. SMITS (Eds.), *Former des policiers ... pour aujourd'hui et demain. Manuel de la Police. Supplément 63*. Mechelen: Kluwer, 107-128.
- CHRISTIAENS, J., BACKER, M.D. & EVENEPOEL, A. (2015). Jongeren en de publieke ruimte: tussen vrijheid en controle. Reflecties bij een complex vraagstuk. In S. DE KIMPE, J. NOORDA & H. FERWERDA (Eds.), *Cahier Politiestudies* (Vol. 34). Antwerpen: Maklu, 33-48.
- DE KIMPE, S. (2009). Geleerde Veiligheid. *Orde van de dag*, 46(2).
- DE KIMPE, S. (2014). De politieopleiding, nood aan een nieuw concept? In W. BRUGGEMAN, E. DE PAUW & K. VAN GEYSTELEN (Eds.), *Opleiden in veiligheid (cahier integrale veiligheid)*. Antwerpen: Maklu, 69-92.
- DE KIMPE, S. & BLOEYAERT, M. (2015). Politieonderwijs 2015: geboeid om te leren. *Stuur*, 1, 33-34.
- DE KIMPE, S. & DEMARÉE, C. (2011). La formation policière: 'fonction motrice' de changement? *Revue de Droit Penal et de Criminologie*, 91(10), 846-869.
- DE KIMPE, S., GUNTHER MOOR, L., VLEK, F. & VAN REENEN, P. (Eds.) (2012). *Professionalisering en socialisatie* (Vol. Cahier Politiestudies 22). Antwerpen: Maklu.
- DE SCHRIJVER, A. (2014). *De weg naar politionele integriteit*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.
- DEMARÉE, C. & DE KIMPE, S. (2012). De betekenis en rol van socialisatie tijdens de politieopleiding. In S. DE KIMPE, L. GUNTHER MOOR, F. VLEK & P. VAN REENEN (Eds.), *Professionalisering en socialisatie* (Vol. 1). Antwerpen & Apeldoorn: Maklu, 11-39.

- ELIAERTS, C. (2007). De externe inbreng in het politieonderwijs. In P. PONSAAERS, A. VERSCHRAEGEN & C. ELIAERTS (Eds.), *Het opleidingsdebat heropenen... op zoek naar concrete oplossingen*. (Vol. 2). Brussel: Politeia, 171-182.
- NEWBURN, T. (2015). Reflections on why riots don't happen. *Theoretical Criminology*. doi: 10.1177/1362480615598829
- PONSAAERS, P. (2012). 'Academisering' van het Hoger Politieonderwijs – Kansen en gevaren. In S. DE KIMPE, L. GUNTHER MOOR, F. VLEK & P. VAN REENEN (Eds.), *Professionalisering en Socialisatie* (Vol. Cahier Politiestudies 22). Antwerpen: Maklu, 53-68).
- PONSAAERS, P., VERSCHRAEGEN, A. & ELIAERTS, C. (2007). *Het opleidingsdebat heropenen... opzoek naar concrete oplossingen* (Vol. Cahiers Politiestudies). Brussel: Politeia. Centrum voor Politiestudies.
- RAES, J., TANGE, C., ELIAERTS, C., MONSIEUR, A. & BUUNINK, K. (2011). Visitatierapport. Evaluatie van de basisopleiding officier. Brussel: Federale Politie België, 1-77.
- SMEETS, S., DEMEUSE, M., KRÜGEL, L. & VANDENBERGHE, P. (2011). Rapport de visite. Evaluation du processus de formation de base Inspecteur et Inspecteur Principal au sein des écoles de police. Bruxelles: Police Fédérale Belge, 1-188.
- SNELS, M. (2012). Levenlang leren om professioneel te dienen... De visie van een korpschef van de lokale politie op een hernieuwde politieopleiding. In S. DE KIMPE, L. GUNTHER MOOR, F. VLEK & P. VAN REENEN (Eds.), *Professionalisering en socialisatie* (Vol. Cahier Politiestudies 22). Antwerpen: Maklu, 85-104.
- SZABO, L. (2001). Het concept van de vorming binnen de nieuwe politiestructuur. In S. VAN ELCHINGEN (Ed.), *De vorming van de politie in het kader van de nieuwe politieorganisatie*. Kessel-Lo: Centrum voor Politiestudies VZW, 1-30.
- TANKEBE, J. (2013). Viewing Things Differently: The Dimensions of Public Perceptions of Police Legitimacy. *Criminology*, 51(1), 103-135. doi: 10.1111/j.1745-9125.2012.00291.x
- TYLER, T.R. & WAKSLAK, C.J. (2004). Profiling and police legitimacy: procedural Justice, attributions of motive, and acceptance of police authority. *Criminology*, 42(2), 253-282.
- VAN DER LEUN, J., VAN DER WOUDE, M., VIJVERBERG, R., VRIJHOEF, R. & LEUPEN, A. (2014). *Ethnisch profileren in Den Haag? Een verkennend onderzoek naar beslissingen en opvattingen op straat*. Den Haag: Boom/Lemma Uitgevers.
- VAN ELCHINGEN, S. (Ed.). (2001). *De vorming van de politie in het kader van de nieuwe politieorganisatie*. Kessel-Lo: Centrum voor Politiestudies VZW.